REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO
IN ENERGETIKO**

SOCIALNI NAČRT ZA PODNEBJE

Konferenca "Energetske skupnosti – prebivalci v središču energetskega prehoda", Kranj, 22.10.2026

Maja Čadež, univ. dipl. inž. arh.

Direktorat za energijo, Sektor za rabo energije

SOCIALNI NAČRT ZA PODNEBJE

Od leta 2028 se bo na ravni EU polno uveljavil sistem ETS2 (vključitev stavb in cestnega prometa v shemo trgovanja z emisijami CO_2; uvedba je bila marca 2026 zamaknjena za eno leto), kar bo povzročilo dodaten pritisk na cene fosilnih goriv za ogrevanje in prevoz. Za zaščito najranljivejših prebivalcev ter pravičen zeleni prehod se je ustanovil Socialni sklad za podnebje (SSP) ter akcijsko-strateški dokument Socialni načrt za podnebje (SNP).

Krovni nacionalni cilji do leta 2030 in 2032:

- Stopnja energetske revščine (NEPN / ZOEE): Zmanjšati delež energetsko revnih gospodinjstev v Sloveniji na vrednost med 3,8 % in 4,6 % (po podatkih SURS je leta 2023 stopnja znašala 7,2 %, leta 2024 7,3 %, leta 2025 pa 6,8 %)
- Prihranki energije (Direktiva EED, 8. člen): V obdobju 2021–2030 doseči 573 GWh kumulativnih prihrankov v energetsko revnih gospodinjstvih (pri čemer sam SNP prispeva 258 GWh)
- Obseg fizičnih prenov: Izvesti strukturne energetske prenove in vključitve pri več kot 11.600 ranljivih gospodinjstvih (5.930 hiš, 4.126 stanovanj v večstanovanjskih stavbah, 1.630 v energetskih skupnostih)

Social climate fund, ETS and the Social Climate Fund, video:

https://audiovisual.ec.europa.eu/I-256989

SOCIALNI NAČRT ZA PODNEBJE

Ministrstvo v sodelovanju z Eko skladom že izvaja ukrepe za zmanjševanje energetske revščine. Ključni ukrepi so namenjeni energetski prenovi stavb, zmanjšanju porabe energije in stroškov gospodinjstev ter zagotavljanju strokovne pomoči pri izvedbi naložb.

V okviru trenutno odprtih javnih pozivov

Javni poziv ZER 2024 (19,8 mio EUR iz sredstev ESRR): odprt za vlagatelje iz Zahodne kohezijske regije; za Vzhodno regijo je bil 13. 3. 2026 delno zaprt (prejetih 2.032 vlog).

• **Javni poziv ZER – Vzhodna Slovenija (objavljen 19. 3. 2026):** 6,5 mio EUR iz Podnebnega sklada, pogoji enaki kot pri pozivu ZER 2024; odprt do objave zaključka poziva.

Kako: spodbuda znaša do 100 odstotkov upravičenih stroškov, največ 18.000 EUR (oz. 19.800 EUR ob nujnih dodatnih delih). Upravičeni ukrepi: toplotna izolacija (streha, zunanje stene, tla), energijsko učinkovita okna in vrata, priprava tople sanitarne vode, lokalno prezračevanje z vračanjem toplote, kurilne naprave na lesno biomaso. Upravičencem je na voljo tudi brezplačna podpora koordinatorja pri prijavi in izvedbi naložbe.

Cilj: zmanjšati energetsko revščino,

povečati energijsko učinkovitost stavb in rabo obnovljivih virov energije,

izboljšati bivalne pogoje,

zdravstveno stanje in socialni položaj gospodinjstev ter

zmanjšati onesnaženost zraka



SOCIALNI NAČRT ZA PODNEBJE

EU ZAKONODAJA

Evropski steber socialnih pravic – načelo Dostop do osnovnih storitev: vsakdo ima pravico do dostopa do osnovnih storitev po učinkoviti ceni in dobri kakovosti, vključno z energijo.

Akcijski načrt za izvajanje Evropskega stebra socialnih pravic: cilj EU, da do leta 2030 zmanjša število oseb v revščini za vsaj 15 milijonov, od tega vsaj 5 milijonov otrok.

Paket »Pripravljeni na 55« (Fit for 55): krovni podnebni paket EU, s katerim naj bi se izpusti toplogrednih plinov do leta 2030 zmanjšali za 55 odstotkov.

Direktiva (EU) 2023/959 – sistem ETS2: nov, ločen sistem trgovanja z emisijskimi kuponi za sektor stavb in cestnega prometa. Uvedba je bila marca 2026 zamaknjena za eno leto – polno delovanje od 1. januarja 2028, dražbe kuponov pa se začnejo že leta 2027.

Uredba (EU) 2023/955 – Socialni sklad za podnebje (SSP): namenjen blaženju učinkov ETS2 za ranljiva gospodinjstva, ranljiva mikropodjetja in ranljive uporabnike prevoza. Slovenija je upravičena do 357,97 mio EUR iz SSP v obdobju 2026–2032; skupna vrednost SNP je do 477,3 mio EUR ob 25-odstotnem nacionalnem sofinanciranju.

SOCIALNI NAČRT ZA PODNEBJE

EU ZAKONODAJA

Direktiva (EU) 2023/1791 o učinkoviti rabi energije (EED): v 2. členu prvič opredeli energetsko revščino v zakonodaji EU; 8. člen zavezuje države članice, da pomemben del prihrankov energije dosežejo pri ranljivih gospodinjstvih.

Direktiva (EU) 2024/1275 o energijski učinkovitosti stavb (EPBD): postopno razogljičenje stavbnega fonda do leta 2050 ter varovalke za najemnike pred neupravičenimi dvigi najemnin po prenovi (»split incentives«).

Direktiva (EU) 2024/1711 o izboljšanju zasnove trga z električno energijo: krepi varstvo ranljivih odjemalcev in odjemalcev v energetski revščini (zaščita pred odklopi) ter zagotavlja dostop do souporabe energije.

Študija JRC Evropske komisije: energetske skupnosti imajo velik potencial v boju proti energetski revščini; ovire so pomanjkanje informacij, dostopnost ter regulatorne in finančne ovire.

SOCIALNI NAČRT ZA PODNEBJE

SLOVENSKA ZAKONODAJA

Podnebni zakon – PoZ (Uradni list RS, št. 56/25): 16. člen določa pripravo Socialnega načrta za podnebje, ukrepe iz načrta pa sofinancira Podnebni sklad.

„Socialni načrt za podnebje (v nadaljnjem besedilu: socialni načrt) je akcijsko-strateški dokument, ki vključuje ukrepe in naložbe za obravnavanje vpliva cen ogljika na ranljiva gospodinjstva, ranljiva mikropodjetja in ranljive uporabnike prevoza zaradi vključitve reguliranih subjektov v sistem trgovanja, da se zagotovijo cenovno dostopno ogrevanje, hlajenje in mobilnost, hkrati pa se spremljajo in pospešijo ukrepi za doseganje ciljev, določenih v predpisu EU, ki ureja vzpostavitev Socialnega sklada za podnebje.“

Zakon o oskrbi z električno energijo – ZOEE (Uradni list RS, št. 172/21 in 47/25 – ZOEE-A):

Opredeljuje energetsko skupnost državljanov (24. člen), 34. člen ureja energetsko revščino in varstvo ranljivih odjemalcev; novela (ZOEE-A) uvaja souporabo električne energije.

Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije – ZSROVE-1 (Uradni list RS, št. 112/25):

Opredeljuje skupnostno samooskrbo in skupnosti na področju OVE.

Zakon o učinkoviti rabi energije – ZURE (Uradni list RS, št. 158/20; ZURE-1 v sprejemanju):

Prenaša direktivo o učinkoviti rabi energije (EED) in ureja ukrepe za doseganje obveznih prihrankov; ZURE-1 bo energetsko revščino celovito uredil na ravni zakona.

Uredba o merilih za opredelitev in ocenjevanje števila energetsko revnih gospodinjstev (Uradni list RS, št. 132/22 in 47/25 – ZOEE-A):

Opredeljuje energetsko revščino in merila za njeno ocenjevanje (v skladu s 45. členom ZOEE-A se uporablja do uveljavitve nove uredbe na podlagi ZURE-1).

SOCIALNI NAČRT ZA PODNEBJE

STRATEŠKE PODLAGE

Posodobljeni NEPN (2024) – cilji zmanjšanja emisij TGP in povečanja energetske učinkovitosti: Določa krovni nacionalni cilj zmanjšanja emisij toplogrednih plinov za najmanj 55 % do leta 2033 (glede na leto 1990) ter zmanjšanje deleža energetsko revnih gospodinjstev na 3,8 % do 4,6 % z izvedbo ukrepov URE in OVE v najmanj 8.000 energetsko revnih gospodinjstvih.

Načrt prenove stavb do 2050 – energetske skupnosti opredeljene kot vzvod za razogljičenje: Zastavlja skoraj 90-odstotno zmanjšanje emisij TGP v stavbnem sektorju do leta 2050 ter izpostavlja energetske skupnosti kot ključni mehanizem za povezovanje lokalnih deležnikov in skupno upravljanje obnovljivih virov energije.

Akcijski načrt za zmanjševanje energetske revščine (2023) – predviden razvoj skupnostne samooskrbe za ranljive: Postavlja triletni okvir (2024–2026) s 100-odstotnimi investicijskimi spodbudami Eko sklada in podpornimi mrežami, kar je služilo kot neposredna strokovna in operativna podlaga za celovito zasnovo Socialnega načrta za podnebje.

PRIPRAVA IN JAVNA POSVETOVANJA (2024–2025)

Delavnice in posveti z nevladnimi organizacijami (Focus, Umanotera), Skupnostjo občin Slovenije in združenjem mestnih občin: Med decembrom 2024 in marcem 2025 so na tematskih delavnicah obravnavali prilagoditve javnega prevoza, uvedbo prevozov na klic ter zaščito ranljivih najemnikov pred dvigi najemnin ali izselitvijo po energetski prenovi.

Posveti s centri za socialno delo, patronažnimi službami in raziskovalci: Aprila 2025 so na posvetu preučevali širitev definicije ranljivosti na gospodinjstva blizu praga revščine ter vključevanje terenskih delavcev v neformalno mrežo za neposredno obveščanje in usmerjanje najbolj ogroženih do spodbud.

Javna obravnava osnutka načrta (november 2025) z možnostjo pripomb zainteresiranih organizacij.

SOCIALNI NAČRT ZA PODNEBJE

KAJ POMENI ENERGETSKA REVŠČINA?

Uredba o merilih za opredelitev in ocenjevanje števila energetsko revnih gospodinjstev (2.člen):

„Energetska revščina je stanje, v katerem je gospodinjstvo, katerega dohodek je nižji od praga tveganja revščine in ne more zadovoljiti svojih osnovnih potreb po energiji zaradi neustreznih bivanjskih razmer ali nezmožnosti izpolnjevanja teh potreb po dostopnih cenah ali nizke energijske učinkovitosti bivalnih prostorov. Med osnovne potrebe po energiji se štejejo zlasti stroški ogrevanja, priprave sanitarne vode, hlajenja, kuhanja in razsvetljave. Energetska revščina je tudi stanje, v katerem je gospodinjstvo, katerega strošek za rabo energije pomeni velik delež izdatkov glede na razpoložljivi dohodek tega gospodinjstva.“

V Socialnem načrtu za podnebje je definicija skladna z Uredbo in izvedbeno prilagojena.

Za 100-% nepovratne investicijske spodbude za obnovo domov:

Materialno ogrožena gospodinjstva v energetsko neustreznih objektih, ki upravičenost dokazujejo z odločbo CSD o denarni socialni pomoči (DSP), varstvenem dodatku (VD), izredni denarni socialni pomoči (IDSP) ali otroškem dodatku (od 1. do 3. dohodkovnega razreda).

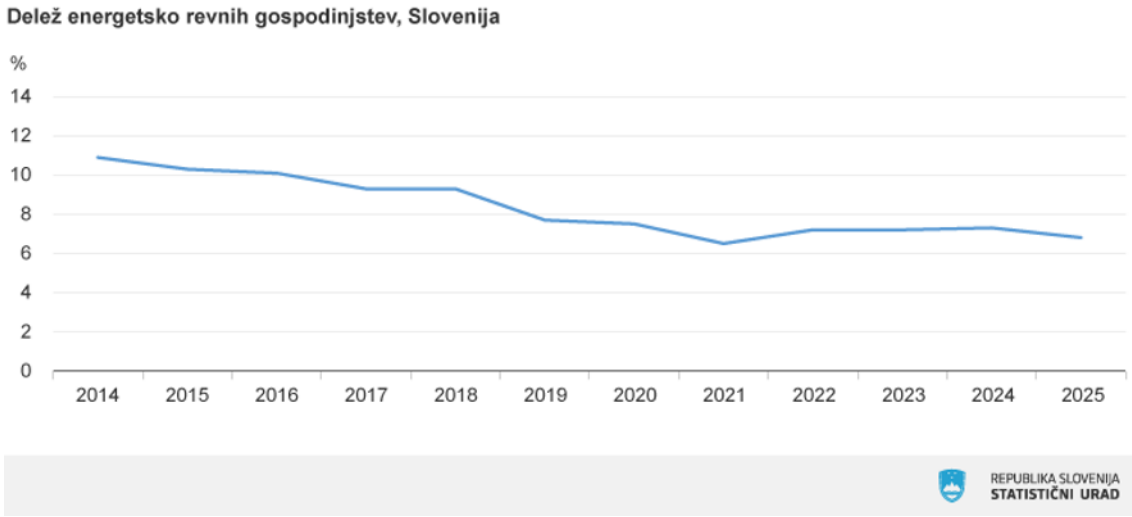
Za sistem ciljnih vavčerjev (800 EUR / 400 EUR): Najranljivejši posamezniki pod pragom revščine, identificirani neposredno prek evidenc prejemnikov DSP ali VD (ocenjeno na 80.000 do 90.000 oseb).

Energetsko ranljiva gospodinjstva: Širša skupina gospodinjstev v 1. in 2. dohodkovnem kvintilu (spodnjih 40 % prebivalstva po dohodkih), ki jih bo neposredno ali posredno prizadela uvedba sistema trgovanja z emisijskimi kuponi ETS2 na področju stavb (343.913 gospodinjstev).

SOCIALNI NAČRT ZA PODNEBJE

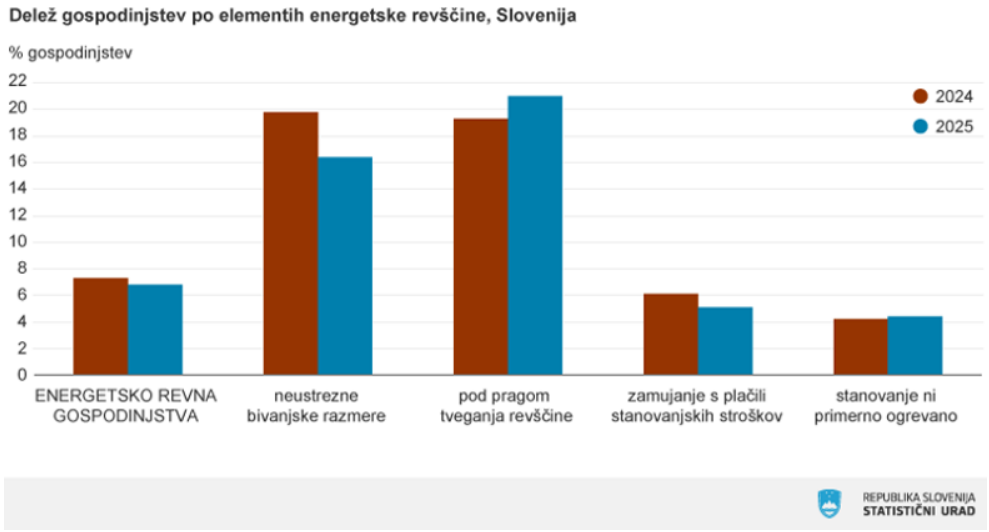
Energetska revščina postopno upada

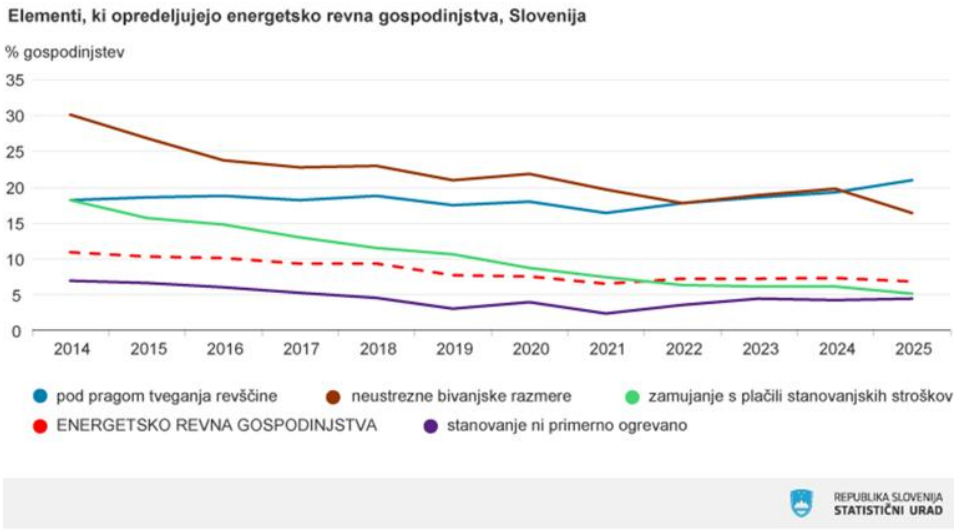
Primerjava v daljšem časovnem obdobju kaže, da se energetska revščina kljub občasnim letnim porastom postopno zmanjšuje. Najmanjša je bila leta 2021, lani pa druga najmanjša. Med letoma 2014 in 2025 je delež energetsko revnih gospodinjstev upadel za 4,1 odstotne točke ali za približno 29.000 gospodinjstev.



SOCIALNI NAČRT ZA PODNEBJE

K uvrstitvi gospodinjstev z dohodki pod pragom tveganja revščine med energetsko revna so, enako kot v prejšnjih letih, najpogosteje prispevale neustrezne bivanjske razmere, kot so težave s puščajočo streho, vlažnimi stenami/tlemi/temelji ali trhlimi okenskimi okvirji/tlemi v stanovanju, sledile so zamude s plačili stanovanjskih stroškov (vode, elektrike, ogrevanja itd.), najmanj pogost vzrok pa je bila nezmožnost zagotavljanja primerno ogrevanega stanovanja.





SOCIALNI NAČRT ZA PODNEBJE

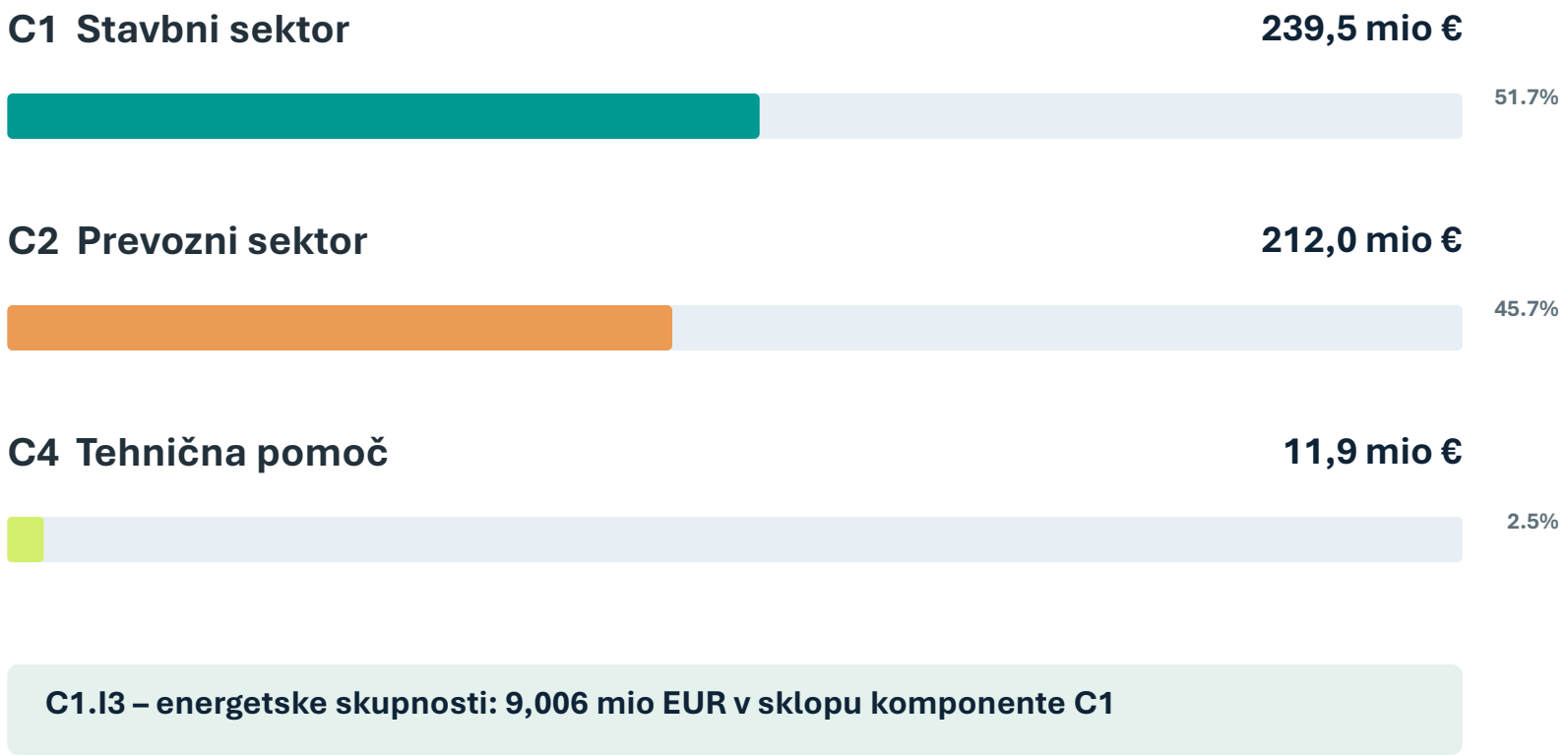
SKUPAJ DO

477,3

mio EUR

75 % financiranje iz SSP
25 % nacionalno sofinanciranje

RAZDELITEV PO KOMPONENTAH (razdelitev glede na trenutni osnutek SNP)



C1.I3 – energetske skupnosti: 9,006 mio EUR v sklopu komponente C1

SOCIALNI NAČRT ZA PODNEBJE

Naložba C1.I3: Vključevanje energetsko revnih in ranljivih gospodinjstev v energetske skupnosti

Ciljna skupina je 1.630 energetsko revnih in ranljivih gospodinjstev, ki se soočajo z visokimi stroški elektrike ali ogrevanja in nimajo lastnih finančnih sredstev za investicije v obnovljive vire energije (npr. najemniki v blokih, stanovalci brez primerne strehe za lastno sončno elektrarno ali tisti z nizkimi dohodki).

Metodologija ločuje upravičence v dve skupini:

Skupina A (osnovna raba): Gospodinjstva, ki se ne ogrevajo z električno energijo (potrebujejo elektriko za gospodinjske aparate in razsvetljavo).

Skupina B (ogrevanje na el. energijo): Gospodinjstva, ki se ogrevajo s sistemom, ki vključuje toplotno črpalko ali električno ogrevanje.

Načelo »Energetska učinkovitost na prvem mestu« (Energy Efficiency First)

Model je zavestno dimenzioniran tako, da ne pokrije 100 % celotne letne porabe elektrike, temveč 50 % do 75 %. S tem država zasleduje evropsko načelo 'Energy Efficiency First‘, kar pri gospodinjstvu ohranja motivacijo za varčno ravnanje z energijo. Ob tem ne nastajajo komercialni viški proizvodnje, ki bi se prodajali v omrežje, temveč se vsa proizvedena energija porabi neposredno v vključenih domovih.

SOCIALNI NAČRT ZA PODNEBJE

Tehnični in ekonomski modeli vključevanja

Naložba pokriva 100 % investicijskih stroškov priključitve ali nakupa deleža v energetski skupnosti (sončne elektrarne ali toplotne skupnosti):

Tehnični model za Skupino A: Vsakemu gospodinjstvu v skupnostni sončni elektrarni pripada v povprečju 2,0 kW instalirane moči ter pripadajoči hranilnik električne energije (SHEE - vsaj 25 % moči za 2-4h delovanja). To zagotovi približno 1.890 kWh letne proizvodnje, kar pokrije okoli 50 % njihove letne porabe. Investicijski strošek znaša 2.950 EUR na gospodinjstvo.

Tehnični model za Skupino B: Vsakemu gospodinjstvu v skupnostni SE pripada v povprečju 4,8 kW instalirane moči ter pripadajoči hranilnik (SHEE). To zagotovi približno 4.536 kWh letne proizvodnje, kar pokrije okoli 75 % letne porabe. Investicijski strošek znaša 7.790 EUR na gospodinjstvo.

Toplotne skupnosti: Ukrep podpira tudi pridruževanje toplotnim skupnostim na lesno biomaso (sekance/pelete) ali skupnostnim toplotnim črpalkam v mikro-sistemih.

SOCIALNI NAČRT ZA PODNEBJE

Podpora občinam, zadrugam in investitorjem (70 % – 85 % sofinanciranje)

Ker je priprava projektov energetskih skupnosti kompleksna, SNP ne financira le končnih uporabnikov, temveč zagotavlja izdatno podporo pripravljavcem projektov (občine, zadruge, stanovanjski skladi):

Sofinanciranje dokumentacije: Pripravljavci prejmejo 70 % subvencijo za izdelavo celotne investicijske dokumentacije (idejna zasnova IDZ, projekt za izvedbo PZI, projekt izvedenih del PID). Če je pripravljavec projekta lokalna skupnost (občina), se subvencija poviša na 85 %.

Energetsko svetovanje: Za vsak projekt energetske skupnosti je predvidenih do 40 svetovalnih ur (2.700 EUR) za izdelavo investicijskega programa in strokovno podporo.

SOCIALNI NAČRT ZA PODNEBJE

Poleg energetskih skupnosti **komponenta C1** obsega še tri ključne ukrepe:

Naložba C1.I1 (Posamezne stavbe): 192,5 mio EUR za 5.930 prenovo enodružinskih hiš. Zagotavlja 100-% nepovratno subvencijo do 28.000 EUR (oz. 30.800 EUR ob nujnih delih) za toplotno izolacijo, okna, toplotne črpalke ali kotle na biomaso.

Naložba C1.I2 (Večstanovanjske stavbe): 36,7 mio EUR za 4.126 stanovanj. Prinaša 85-% subvencijo za obnovo javnih neprofitnih stanovanj ter 100-% kritje deleža ranljivih etažnih lastnikov pri skupnih prenovah blokov in kotlovnic.

Ukrep C1.M1 (Svetovanje in ozaveščanje): 1,3 mio EUR za delovanje centralne projektne pisarne na Eko skladu, regionalnih točk ter usposabljanje 1.240 strokovnjakov in terenskih delavcev.

Komponenta C2 – Trajnostna mobilnost in povezava z samooskrbo (212,0 mio EUR)

Prevozi na klic (C2.I1): 144,0 mio EUR za nakup in obratovanje 230 e-kombijev z vozniki na odročnih ruralnih območjih brez JPP. Prevozi bodo integrirani v enotno vozovnico.

Ciljni vavčerji (C2.M1): 65,0 mio EUR za podelitev 100.000 ciljnih vavčerjev (800 EUR polnoletni / 400 EUR mladoletni) prejemnikom DSP in VD. Unovčijo se lahko za e-kolesa, vozovnice JPP, pa tudi za mikro-energetske ukrepe (balkonske sončne panele, termostatske ventile, pelete).

Prostovoljni prevozi (C2.I2): 2,1 mio EUR za 100 e-vozil za organizacije, ki izvajajo prostovoljne prevoze starejših (Prostofer in Zavod Sopotniki).

SOCIALNI NAČRT ZA PODNEBJE

Osnutek Socialnega načrta za podnebje (SNP) je Vlada RS potrdila 9. aprila 2026, kasneje v istem mesecu (april 2026) pa je bil uradno predložen Evropski komisiji. Načrt je trenutno v fazi usklajevanja ter posodobitve glede na podane pripombe Evropske komisije. Trenutno ima svoj socialni načrt za podnebje v celoti sprejetih pet držav članic EU: Latvija, Litva, Grčija, Malta in Švedska.

Ključni izzivi:

- kako naj se občine lotijo skupnostnih OVE projektov; možne pravne oblike in modeli (zadruge, skupnostna samooskrba, skupnostno mikrokreditiranje itd.),
- lokacije in umeščanje,
- spodbujanje dobaviteljev in drugih akterjev, da se sploh lotijo projektov energetske revščine s skupnostnimi OVE projekti,
- problem financiranja v sklopu večstanovanjskih stavb (soglasja),
- ali lahko dobavitelji in drugi pobudniki skupnosti OVE ponudijo/zagotovijo finančne instrumente,
- problem prevzemanja stroškov vzdrževanja in investicije ter donosa zasebnih investitorjev,
- zakonska podlaga za širitev upravičencev (ranljivost).

Hvala za pozornost!

Maja Čadež, maja.cadez@gov.si